

A fiatal rendőrök alkoholfogyasztása és az alkoholhasználat motivációja

Young police officers' alcohol consumption and motivation of alcohol use

Dr. Erdős Ákos, PhD¹

<https://doi.org/10.51624/SzocSzemle.2024.1.2>

Beérkezés: 2023.12.07.

Átdolgozott változat beérkezése: 2024.01.26.

Elfogadás: 2024.03.07.

Összefoglaló: Az alkoholfogyasztás különösen nagy kockázatot jelenthet egyes korcsoportokban és szakmai kultúrákban, így például a fiatal felnőttek és a rendőrök körében.

Jelen tanulmány célja a magyar rendőrhallgatók alkoholfogyasztásának mintázatai és az alkoholfogyasztás motivációinak vizsgálata volt, amelyhez kvantitatív, keresztmetszeti vizsgálatot végeztünk a Nemzeti Közszerológiai Egyetem Rendészettudományi Karán a rendőrhallgatók körében. A kényelmi mintavételi eljárással kialakított minta összesen 270 fő tartalmazott. A problémás szerhasználat vizsgálatára az Alkoholhasználat Zavarainak Szűrőtesztjét (AUDIT) használtuk. Az alkoholfogyasztás motivációját Az alkoholfogyasztás motivációi módosított kérdőív rövidített változatával (DMQ-R-SF) mértük.

Az aktuális alkoholfogyasztás prevalenciaértéke 85,2 százalék volt a teljes mintában. A felmérést megelőző évben a hallgatók 77,0 százaléka volt érintett a nagyivással és 18,5 százalékuk minősült problémás alkoholfogyasztónak (AUDIT 8+). Az aktuális alkoholfogyasztás ($p = 0,496$), illetve a problémás alkoholhasználat ($p = 0,173$) prevalenciájában nem volt szignifikáns eltérés a nők és férfiak között. A rendőrhallgatók alkoholfogyasztását leginkább a szociális motivációk ($M = 6,36$; $SD = 1,63$) befolyásolják. A társas motiváció 50 százalékkal ($OR = 1,51$; $p = 0,001$) növelte az elmúlt havi alkoholfogyasztás kockázatát a rendőrhallgatók körében. A problémás alkoholfogyasztás esetében a társas motívum ($OR = 1,52$; $p = 0,002$) és a fokozásos motiváció ($OR = 1,53$; $p = 0,006$) volt kockázatonnövelő prediktor.

Kulcsszavak: rendőr, egyetemi hallgató, alkoholfogyasztás, motiváció

Abstract: Alcohol consumption is a serious risk factor in some age groups and professional cultures, such as young adults and police officers.

The aim of this study was to examine the alcohol consumption of Hungarian police students and their motivations for alcohol consumption. A quantitative, cross-sectional study was conducted among police students at the Ludovika University of Public Service Faculty of Law Enforcement. The sample designed by convenience sampling included a total of 270 respondents. The Alcohol Use Disorders

¹ Nemzeti Közszerológiai Egyetem, Rendészettudományi Kar Vám- és Pénzügyőri Tanszék; Rendészettudományi Kar Fejlesztési Osztály, email: erdos.akos@uni-nke.hu

Identification Test (AUDIT) was used to assess problematic substance use. Motivation for alcohol use was measured using the Drinking Motives Questionnaire Revised Short Form (DMQ-R-SF).

The prevalence of current alcohol abuse was 85.2 percent in the total sample. In the year before the survey, 77.0 percent of the students were involved in excessive alcohol use (binge drinking), and 18.5 percent were classified as problem drinkers (AUDIT 8+). There was no significant difference in the prevalence of current alcohol abuse ($p = 0.496$) or problem drinking ($p = 0.173$) between men and women. Police students' alcohol consumption was most influenced by social motivations ($M = 6.36$; $SD = 1.63$). Social motivation increased the risk of drinking alcohol in the past month by 50 percent ($OR = 1.51$; $p = 0.001$) among police students. For problem drinking, social motives ($OR = 1.52$; $p = 0.002$) and enhancement motives ($OR = 1.53$; $p = 0.006$) were risk predictors.

Keywords: police officer, college student, alcohol consumption, motivation

Rövidítések:

AUDIT = (Alcohol Use Disorders Identification Test) az Alkoholhasználat Zavarainak Szűrőtesztje

DMQ-R-SF = (Drinking Motives Questionnaire Revised Short Form) Az alkoholfogyasztás motivációi módosított kérdőív rövidített változata

ESPAD = (European School Survey on Alcohol and other Drugs) Európai iskolavizsgálat az alkohol- és egyéb drogfogyasztási szokásokról

NCD = (non-communicable diseases) nem fertőző betegségek

NKE RTK = Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar

OLAAP = Országos Lakossági Adatfelvétel Addiktológiai Problémákról

Bevezetés

Az alkohol az emberiség által legrégebb óta (Keller 1979) és leggyakrabban fogyasztott pszichoaktív szerek egyike (Paulino et al. 2020, Herzog–Pokhrel 2020). Globális szinten az alkoholfogyasztás jelenti a legkomolyabb közegészségügyi kockázatot (Barbería-Latasa–Gea–Martínez-González 2022, Roth et al. 2018). Az alkoholhasználatnak ugyanis kiemelt szerepe van számos kórállapot, így különösen a nem fertőző betegségek és különböző típusú sérüléssel járó balesetek kialakulásában (Robert Lourdes et al. 2022, Poznyak–Rekve 2018). Világviszonylatban évente megközelítőleg három millió ember halála köthető az egészségkárosító magatartások e formájához (Murray et al. 2020). Társadalmi szempontból legalább ennyire meghatározó ugyanakkor, hogy az alkoholfogyasztás nem csupán az egyénre, hanem annak környezetére is súlyos következményeket ró. Számos korábbi kutatás eredménye arra mutat, hogy az emberek által fogyasztott pszichoaktív szerek közül az alkohol használata károsítja leginkább a fogyasztó szűkebb és tágabb értelemben vett környezetét (Bonomo et al. 2019, Nutt–King–Philips 2010, Room et al. 2010).

Az alkoholfogyasztás és a problémás ivás minden társadalmi és korcsoportban megfigyelhető, de különösen a középiskolai éveket lezáró fiatal felnőttek körében jellemző (Grant et al. 2015, Paksi–Arnold 2021, Patrick et al. 2020, Schulenberg et al. 2017). Ennek hátterében alapvetően az áll, hogy a legtöbb ember esetében az alkoholfogyasztás intenzitása a késői serdülőkor vagy a korai felnőttkor időszakára

éri el csúcspontját, abban az időszakban, amikor a fiatalok a felsőfokú tanulmányokat megkezdik (Hennessy et al. 2019).

Az egyetemi tanulmányokat folytató fiatal felnőttek alkoholfogyasztása, illetve ennek vizsgálata egyébiránt azért is különleges, mert esetükben a szerhasználat pusztán életkori sajátosságokkal nem magyarázható. A korábbi nemzetközi vizsgálatok eredményei azt jelzik, hogy az egyetemistákra jellemzőbb az alkoholfogyasztás, továbbá körükben magasabb arányban van jelen a problémás ivás is, mint a hasonló korú, de felsőoktatási tanulmányokat nem folytató fiatalok között (Johnston et al. 2015, Schulenberg et al. 2017).

Az egyetemi hallgatók körében megfigyelhető jelentős, illetve intenzív szerhasználat háttérben feltehetően a biológiai (például agyi developmentális), pszichológiai és környezeti faktorok (például kortárshatás, teljesítménykényszer) sajátos konstellációja áll (Kivlichan–Lowe–George 2022, Welsh–Shentu–Sarvey 2019).

Az egyetemisták túlzott alkoholfogyasztásának számos negatív következménye lehet, úgymint a tanulmányi teljesítmény csökkenése, a tanórákról való hiányzás és a sikertelen vizsgák arányának növekedése, kockázatos szexuális magatartás, vagy a hetero- és autoagresszív viselkedésformák megjelenése (Ayala et al. 2017, Cranford–Eisenberg–Serras 2009, Miller et al. 2007, Welsh–Shentu–Sarvey 2019), ezért a drogepidemiológiai kutatásoknak kiemelt jelentősége van ebben populációban.

Bizonyos képzési területeken, így a rendőri, rendészeti felsőoktatás hallgatói körében az alkoholfogyasztás elterjedtségének, mintázatainak és problémásságának vizsgálata az általánosnál is nagyobb figyelmet érdemel. Ezek a fiatalok ugyanis egyetemi közösséghez való tartozásuk mellett egy olyan hivatáskultúra, szakmai kollektíva tagjai, amelyben a kockázatos és káros alkoholfogyasztók aránya kiemelkedően magas. Korábbi tudományos becslések szerint a problémás alkoholhasználat prevalenciája a rendőrök körében megközelítőleg kétszerese az átlag lakosságban mért adatoknak (Kirschman 2006, Violanti 1999). Az újabb metanalízisek eredményei alapján a kockázatos alkoholfogyasztás prevalenciája nagyjából 20,0–25,0 százalékra, míg az alkoholfüggők aránya megközelítőleg 5,0 százalékra tehető a rendőrök körében (Irizar et al. 2021, Syed et al. 2020). Az elmúlt évtizedekben publikált hazai eredményekből szintén arra következtethetünk, hogy az alkoholhasználat mind a hivatali állásukat már betöltő rendőrök (Ritter 2004), mind pedig a rendészeti hallgatók (Borbély 2019, Erdős 2022) körében elterjedt.

Általában véve az alkoholfogyasztás egyéni és társadalmi problémaként való megjelenése szempontjából az egyik központi kérdés egyrészt az, hogy az experimentális vagy intenzifikált szerhasználat átfordul-e kényszeres szerhasználó viselkedésbe, másrészt az, hogy miként előzhető meg a fogyasztás problémássá válása. A megelőzéshez segítséget nyújthat a szerhasználat háttérben álló motivációk feltárása. A káros szenvedélyeket okozó szereknek ugyanis mindig valamilyen meghatározó funkciója van az egyén életében, ezért is képes szenvedélyszerűvé válni a használatuk (Pikó 2012).

Jelen tanulmány célja a magyar rendőri felsőoktatás hallgatói alkoholfogyasztással kapcsolatos mintázatainak és motivációinak vizsgálata volt. Elsődlegesen arra voltunk kíváncsiak, hogy az aktuális és a problémás alkoholfogyasztás milyen mértékben van jelen ebben a populációban, és ennek hátterében milyen motivációk állhatnak. Illetőleg, hogy a vizsgált mintában a nemek, a fogyasztás intenzitása és problémássága mentén milyen eltérések vannak a motivációs struktúrában.

Módszertan

Vizsgálati minta és adatgyűjtés

A vizsgálat a Nemzeti Közszerződési Egyetem Rendészettudományi Karán (NKE RTK) zajlott. Az NKE RTK Magyarország egyetlen olyan felsőoktatási intézménye, amely kizárólagos jogkörben, a rendészet valamennyi területét érintően a tisztii kinevezés alapjául szolgáló felsőfokú képzést biztosít (Christián–Erdős–Magasvári 2021). A kutatásban a rendőri szakirányokon tanuló, aktív státuszú hallgatók vettek részt ($n = 417$). Az adatfelvétel címlistas megkeresés módszerével történt az egységes tanulmányi rendszer adatbázisában szereplő elérhetőségek felhasználásával. A teljes körű lekérdezés során a nappali munkarendű rendőrhallgatóknak közel kétharmada (64,8 százalék) adott értékelhető válaszokat. A kényelmi mintavételi eljárással kialakított minta összesen 270 fő tartalmazott. A hallgatók átlag életkora 21,8 év ($\pm 0,26$ év, CI: 95%). A résztvevőknek valamivel több mint a fele volt férfi (57,4 százalék) és többségükben kisebb városokból (38,9 százalék), illetve községek-ből, falvakból (33,0 százalék) származott. Évfolyamonként több mint a hallgatók fele (52,5–86,1 százalék) részt vett a kutatásban.

Az adatfelvételre 2022. január és április között került sor, önkitöltős online kérdőív formájában. A kérdőív egy, a módszertani elvárásoknak megfelelő, a kutatás érvényességéhez szükséges technikai feltételeket biztosító, licenccijjal terhelt kérdőív szerkesztővel készült, amely a <http://www.online-kerdoiv.com> felületen érhető el. A vizsgálat a Nemzeti Közszerződési Egyetem Etikai kódexének (Szenátus 32/2019. [VII. 10.] sz. határozata) tudományetikai előírásai szerint zajlott. Az Etikai kódex hatályos előírásainak megfelelően külön kutatásetikai engedély beszerzésére a vizsgálathoz nem volt szükség.

Mérőeszközök – kimeneti változók

Az önkitöltéses kérdőív a szociodemográfiai adatokon túl kiterjedt a hallgatók alkoholfogyasztási státuszára, a fogyasztás intenzitására, a problémás (kockázatos és ártalmas) alkoholfogyasztásra és a szerhasználat hátterében álló motivációkra. Az alkoholfogyasztás elterjedtségének és jellemzőinek becslésére a nemzetközi ajánlásokban szereplő (EMCDDA 2002, WHO 2000), valamint a hazai kutatásokban (OLAAP, ESPAD) alkalmazott kérdéssorok (Elekes–Domonkos 2020, Paksi et al. 2021) felhasználásával került sor.

Az alkoholfogyasztás életprevalenciája („Fogyasztott-e már szeszes italt élete során?”) mellett a kutatás kiterjedt a vizsgálatot megelőző évben és hónapban történő alkoholfogyasztásra, valamint a nagyivásra is. Az alkoholhasználat előző évi prevalenciáját és a fogyasztás gyakoriságát a következő kérdéssel mértük: „Milyen gyakran fogyasztott szeszes italt az elmúlt 1 évben?”. Az aktuális alkoholfogyasztás elterjedtségének, vagyis a vizsgálatot megelőző hónapban történő alkoholhasználatnak és gyakoriságának vizsgálatára a „Milyen gyakran fogyasztott szeszes italt az elmúlt 30 napban?” kérdést alkalmaztuk. A nagyivás éves előfordulását azok esetében állapítottuk meg, akiknél legalább egyszer előfordult, hogy a vizsgálatot megelőző egy évben, azonos alkalommal legalább hat alkoholos italt fogyasztottak. A kérdéshez fűzött magyarázatnak megfelelően az „egy ital” meghatározás alatt egy pohár bort, vagy egy pohár / kis üveg sört, vagy egy pohár (4-5 cl) égetett szeszt, vagy egy koktélt, vagy egy üveg (3,3 dl) előre összeállított alkoholtartalmú üdítőitalt vagy egy üveg (3,3 dl) cidert kellett érteni.

A vizsgálatban a problémás alkoholfogyasztás becslésére a hazai és nemzetközi felmérésekben leggyakrabban alkalmazott, magas reliabilitással rendelkező AUDIT magyar adaptációját (Gerevich–Bácskai–Rózsa 2012) alkalmaztuk. A tíz itemből álló mérőeszköz három konceptuális tartományban vizsgálja az alkoholfogyasztási szokásokat: az alkoholhasználat mértéke (1–3 tétel); az alkoholfüggőség tünetei (4–6 tétel); valamint az ártalmas alkoholhasználat következményei (7–10 kérdés). Az AUDIT hatékony segítséget nyújthat a szakemberek számára a kockázatos (veszélyes), az ártalmas és a dependens alkoholhasználat (együtt: problémás alkoholhasználat) azonosításában (Babor et al. 2001). Korábbi vizsgálatokban az AUDIT skála esetében a Cronbach- α értéke 0,80–0,84 volt, ami a mérőeszköz nagyfokú megbízhatóságát jelzi (Gerevich–Bácskai–Rózsa 2012, Reiner–Allen 2002). Jelen kutatásban a belső konzisztenciát jelző Cronbach- α értéke 0,73 volt. A hazai és nemzetközi vizsgálatok (Babor et al. 2001, Horváth–Demetrovics–Paksi 2021) módszertani megfontolásait követve a kockázatos és ártalmas ivás (együtt: problémás ivás) szűrésére a nyolcpontos leválasztási kritériumot alkalmaztuk. A problémás ivás jelenlétét tehát azoknál feltételeztük, akiknél az AUDIT-on kapott összpontszám a 8-at eléri vagy meghaladja. Az AUDIT 15 pont felett már a lehetséges klinikai zavar jelenlétét jelezi (Patel–Flamm 2022), amely szintén vizsgálat tárgya volt.

Az alkoholfogyasztás motívumainak vizsgálatára a DMQ-R-SF (Kuntsche–Kuntsche 2009) magyar nyelvű adaptációját alkalmaztuk (Németh et al. 2012). A DMQ-R-SF az alkoholfogyasztás motivációit négy dimenzióban méri, dimenzióként három-három tétel segítségével: (1) fokozásos motiváció, amikor valaki azért iszik, hogy fokozza az alkoholhasználat révén átélt élményeket; (2) szociális motiváció, amikor az alkoholfogyasztás a társas együttlétek élményének fokozása miatt történik; (3) konformitás motiváció, amikor az egyén azért iszik, hogy elkerülje a kiközösítés élményével járó kellemetlen szociális helyzeteket; (4) megküzdéses motiváció, amikor a szerhasználat a belső negatív állapotok (például feszültség, szorongás) maladaptív megoldását szolgálja (Kuntsche–Kuntsche 2009). A válaszadók minden állításnál háromfokozatú skálán adhatták meg válaszaikat: (1) „soha”, (2) „időnként”, (3) „szinte

mindig”. A DMQ-R-SF belső konzisztenciája korábbi hazai és nemzetközi vizsgálatokban egyaránt elfogadhatónak (Cronbach- α = 0,65–0,88 között) mutatkozott (Németh et al. 2012, Nehlin–Öster 2019). Jelen vizsgálatban a DMQ-R-SF megbízhatóságát jelző Cronbach- α értéke a fokozásos motiváció aldimenzióban 0,61, a szociális motivációnál 0,82, a konformitásnál 0,71, a megküzdéses motiváció esetében pedig 0,80 volt.

Statisztikai elemzés

A kutatás során statisztikai hipotézisvizsgálatokat végeztünk annak a kimutatására, hogy a rendőrhallgatók alkoholfogyasztásában milyen nemi és egyéb szociodemográfiai mintázódás mutatható ki, illetve az alkoholhasználat motivációs struktúrájában a nemek, a fogyasztás intenzitása és problémássága esetében milyen különbségek mutatkoznak.

Az alkoholfogyasztás éves és havi prevalenciaértékei, valamint a nagyívás és a problémás alkoholhasználat elterjedtségének elemzésekor khi-négyszet (χ^2) próbát alkalmaztunk, figyelembe véve a kutatás résztvevőinek nemét, lakóhelyének típusát és évfolyamát. A vizsgálati értékek közötti kapcsolat szorosságát Cramer V (V) együtthatóval mértük. A mennyiségi mérési szintű változók normalitásának vizsgálatához Kolmogorov–Szmirnov-tesztet (KS) végeztünk, amely alapján a paraméteres és a nemparaméteres tesztek kiválasztása történt. A parametrikus változók esetében kétmintás t-próbát (t), a normális eloszlástól eltérő paramétereknél pedig Mann–Whitney U-tesztet (U) alkalmaztunk. A szignifikanciát a p-érték alapján 5 százalékos szignifikanciaszintet alkalmazva értékeltük.

A szerhasználat motivációs elemeinek (független változók), valamint az aktuális alkoholfogyasztás, a nagyívás és a problémás alkoholhasználat (függő változók) közötti összefüggések vizsgálatára többváltozós logisztikus regresszióanalízist végeztünk. A független változók együttesen kerültek az elemzésbe, amely során esélyhányadosok (odds ratio, OR) kiszámítására került sor. A szignifikancia megállapításához 95 százalékos konfidenciaintervallumot (95% CI) és p-értéket számítottunk.

Eredmények

Az eredményekből megállapítható, hogy a rendőrhallgatók szinte kivétel nélkül (99,6 százalék; $n = 269$) fogyasztottak már alkoholos italt életük során. Az alkoholfogyasztás előző évi prevalenciája 98,5 százaléknak ($n = 266$) mutatkozott a teljes mintában. A férfiak ($n = 155$) és a nők ($n = 115$) körében hasonló mértékű volt az előző évi alkoholfogyasztás előfordulási aránya (98,1 százalék vs. 99,1 százalék; $\chi^2(1) = 0,513$; $p = 0,473$; $V = 0,04$). Az aktuális alkoholfogyasztás, vagyis a vizsgálatot megelőző egy hónapban történő alkoholhasználat prevalenciaértéke 85,2 százalék ($n = 230$) volt. Az aktuális alkoholfogyasztás prevalenciájában a férfi és a női rendőrhallgatók között nem volt szignifikáns különbség (86,5 százalék vs. 83,5 százalék; $\chi^2(1) = 0,462$; $p = 0,496$, $V = 0,04$). Az aktuálisan alkoholt fogyasztó fiataloknak

az egyötöde (23,5 százalék; $n = 54$) legalább heti rendszerességgel ivott. Az elmúlt hónapban legalább heti rendszerességű alkoholfogyasztást illetően a nemek között szintén nem találtunk szignifikáns különbséget (23,9 százalék vs. 14,8 százalék; $\chi^2(1) = 3,40$; $p = 0,065$, $V = 0,1$). A napi rendszerű alkoholhasználat ugyanakkor sem az elmúlt évben, sem pedig a vizsgálatot megelőző hónapban nem volt jellemző.

A vizsgálat eredményei alapján megállapítható, hogy a rendőrhallgatók lakóhelyének típusa és az elmúlt hónapban történt fogyasztás között gyenge hatáserősségű, szignifikáns eltérések mutatkoznak ($\chi^2(3) = 8,16$; $p = 0,042$; $V = 0,2$). A fővárosból, illetve a megyeszékhelyekről származó fiatalok kisebb arányban fogyasztottak alkoholt a vidéki településekről (kisebb városok, községek, falvak) származó társaikhoz viszonyítva. Az aktuális alkoholfogyasztást illetően az évfolyamok mentén is szignifikáns mintázódás igazolódott ($\chi^2(3) = 21,84$; $p < 0,001$; $V = 0,3$). Az eredmények szerint a felsőbb évesek nemcsak hogy nagyobb arányban, de gyakrabban is fogyasztottak alkoholt a vizsgálatot megelőző hónapban. A heti rendszerességű fogyasztás szignifikánsan magasabb volt a felsőbb éves rendőrhallgatók körében az újoncokhoz viszonyítva. A havi alkoholfogyasztás intenzitásában az évfolyamok mentén mérsékelt hatásméretű, de szignifikáns eltéréseket találtunk ($\chi^2(6) = 26,46$; $p < 0,001$; $V = 0,2$).

Az excesszív alkoholfogyasztó viselkedés, vagyis az ún. nagyívás (binge drinking) a felmérést megelőző évben a hallgatók majdnem a háromnegyedét (77,0 százalék; $n = 208$) érintette. A férfiak szignifikánsan nagyobb arányban voltak érintve nagyívással a vizsgálatot megelőző évben, mint a nők (81,9 százalék vs. 70,4 százalék; $\chi^2(1) = 4,936$; $p = 0,026$, $V = 0,1$), habár az eltérés kis hatásméretűnek mutatkozott. A rendőrhallgatók 28,5 százaléka ($n = 77$) legalább havi rendszerességgel fogyasztott azonos alkalmalattal hat vagy annál több alkoholos italt. A legalább havi rendszerességű nagyívás esetében szintén kis hatásméretű, szignifikáns nemi mintázódás figyelhető meg ($\chi^2(1) = 5,74$; $p = 0,016$; $V = 0,1$). A férfiakra (34,2 százalék; $n = 53$) nagyobb arányban volt jellemző, mint a nőkre (20,9 százalék; $n = 24$), hogy a vizsgálat előtti évben havonta vagy hetente excesszív módon fogyasztottak alkoholt. Az előző évi nagyívás esetében a kutatásban részt vevők lakóhelyének típusa mentén nem mutatkoztak szignifikáns eltérések ($\chi^2(3) = 5,78$; $p = 0,122$; $V = 0,1$), ugyanakkor az évfolyamok esetében ismételt szignifikáns különbségek igazolódtak ($\chi^2(3) = 11,87$; $p < 0,01$; $V = 0,2$). Az újoncokhoz, vagyis az első évfolyamos rendőrhallgatókhoz viszonyítva minden magasabb évfolyamon csaknem 20 százalékponttal magasabb prevalenciaértékeket találtunk.

A problémás alkoholfogyasztás becslését az AUDIT alkalmazásával végeztük. A vizsgálatban részt vevő hallgatók átlagosan 4,83 (SD = 3,44) pontot értek el az AUDIT-on. A férfiak ($M = 5,25$; SD = 3,76) és a nők ($M = 4,30$; SD = 2,89) válaszai alapján az AUDIT átlagértékei között szignifikáns, de kis hatásméretű nemi különbség mutatkozott ($U = 7582,5$; $z = 2,010$; $p = 0,043$; $r = 0,1$). Az eredményekből megállapítható, hogy a rendőrhallgatók többsége (81,5 százalék; $n = 220$) alacsony kockázatú alkoholfogyasztónak minősül. Közel egyötödük (18,5 százalék; $n = 50$) ugyanakkor problémás ivónak (AUDIT 8+) tekinthető. A mérőeszköz a kutatásban

részt vevő hallgatók 1,9 százalékánál ($n = 5$) jelezte a klinikai zavar gyanúját (AUDIT 15+). A nemi különbségeket vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a férfi hallgatók körében a problémás alkoholhasználat prevalenciája magasabb, mint a nőknél. A férfi hallgatók között a problémás alkoholhasználók aránya 21,3 százalék ($n = 33$) volt, míg a nők körében ez az arány 14,8 százalék ($n = 17$) volt a teljes mintában. A két nem képviselői között megfigyelhető különbség ugyanakkor nem volt szignifikáns ($\chi^2(1)=1,85$; $p = 0,173$; $V = 0,08$). Ezzel együtt fontos kiemelni, hogy a klinikai zavar fennállásának gyanúja kizárólag a férfiak körében volt megfigyelhető. A vizsgálatban részt vevő férfiak 3,2 százalékánál ($n = 5$) merül fel a dependencia gyanúja.

A problémás alkoholhasználat esetében nem találtunk számottevő különbségeket a rendőrhallgatók lakóhelyének típusai mentén sem ($\chi^2(3) = 3,27$; $p = 0,351$; $V = 0,1$). A különböző évfolyamokon tanuló rendőrhallgatók körében ugyanakkor jelentősen eltérő arányban vannak jelen problémás alkoholfogyasztók. A második ($n = 18$; 26,1 százalék) és a negyedik ($n = 16$; 26,2 százalék) évfolyamon szignifikánsan nagyobb arányban igazolódott a problémás szerhasználat, mint az első ($n = 8$; 11,1 százalék), illetve a harmad- ($n = 8$; 11,8 százalék) éves hallgatók között. Az alkoholfogyasztással kapcsolatos prevalenciaértékeket az 1. táblázat tartalmazza.

1. táblázat: Az előző havi alkoholfogyasztás, az előző évi nagyívás és a problémás alkoholfogyasztás prevalenciája a teljes mintában ($n = 270$) a szociodemográfiai jellemzők szerinti bontásban

	Előző havi alkoholfogyasztás prevalenciája			Előző évi nagyívás prevalenciája			Problémás alkoholfogyasztás prevalenciája		
	n (%)	χ^2 (df)	p	n (%)	χ^2 (df)	p	n (%)	χ^2 (df)	p
Neme									
Férfi	134 (86,5%)	0,462 (1)	0,473	127 (81,9%)	4,936 (1)	0,026	33 (21,3%)	1,852 (1)	0,173
Nő	96 (83,5%)			81 (70,4%)			17 (14,8%)		
Lakóhely típusa									
Főváros	25 (80,6%)	8,168 (3)	0,042	19 (61,2%)	5,785 (3)	0,122	3 (9,7%)	3,271 (3)	0,351
Megyeszékhely	33 (73,3%)			35 (77,7%)			10 (22,2%)		
Egyéb város	93 (88,5%)			86 (81,9%)			23 (21,9%)		
Község, falu	80 (89,8%)			68 (76,4%)			14 (15,7%)		
Évfolyam									
Első	50 (69,4%)	21,841 (3)	< 0,001	45 (62,5%)	11,872 (3)	0,007	8 (11,1%)	9,696 (3)	0,021
Második	60 (86,9%)			56 (81,2%)			18 (26,1%)		
Harmadik	61 (89,7%)			57 (83,8%)			8 (11,8%)		
Negyedik	59 (96,7%)			50 (82,0%)			16 (26,2%)		

A rendőrhallgatók alkoholfogyasztása motivációjának vizsgálatakor elsőként a motivációs skálák átlag- és szórásértékeit határoztuk meg a teljes mintára vonatkozólag és a különböző változók mentén. Az eredmények szerint a rendőrhallgatók alkoholfogyasztásában a szociális motiváció ($M = 6,36$; $SD = 1,63$) esetében mutatkozott a legmagasabb átlagérték. A motivációk rangsorában ezt követte a fokozásos ($M = 4,35$; $SD = 1,33$), a megküzdéses ($M = 3,79$; $SD = 1,19$) és a konformitás ($M = 3,6$; $SD = 1,03$) motiváció. A Mann–Whitney U-teszt eredményei szerint ugyanakkor a férfiak és nők motivációs átlagértékeiben nincs szignifikáns különbség ($p > 0,05$), vagyis a két nem képviselőinek alkoholfogyasztását a különböző motívumok hasonló mértékben befolyásolják. A DMQ-R-SF átlagértékeit a teljes mintára vonatkozóan, illetve a férfiak és a nők összehasonlításában a 2. táblázat tartalmazza.

2. táblázat: A DMQ-R-SF átlagértékei a teljes mintában és a nemenkénti bontásban

Motivációk	Teljes minta (n = 270) M (SD)	Férfiak (n = 155) M (SD)	Nők (n = 115) M (SD)	Nemek közötti különbségek		
				U	z	p
Szociális	6,36 (1,63)	6,50 (1,63)	6,17 (1,61)	7829,5	1,623	0,105
Fokozásos	4,35 (1,33)	4,36 (1,32)	4,34 (1,34)	8770,5	0,133	0,896
Megküzdéses	3,79 (1,19)	3,74 (1,14)	3,86 (1,24)	8268,5	-0,928	0,352
Konformitás	3,60 (1,03)	3,66 (1,07)	3,51 (0,97)	8257,5	0,945	0,342

Egészen más kép mutatkozott, amikor az alkoholfogyasztás motivációs struktúráját a fogyasztói státusz, illetve az alkoholhasználat problémássága mentén vizsgáltuk (3. táblázat). A fogyasztói státusz esetében az aktuálisan alkoholfogyasztók (az előző hónapban ivók) és az aktuálisan nem fogyasztók (absztinensek) kerültek összehasonlításra. Az eredmények azt jelzik, hogy a motivációs rangsorban a szociális motiváció áll az első, a konformitás motiváció az utolsó helyen. A Mann–Whitney U-teszt eredményei szerint az aktuálisan alkoholt fogyasztó rendőrhallgatók esetében a társas ($p < 0,001$), a fokozásos ($p = 0,007$), a megküzdéses ($p = 0,022$) és a konformitás ($p = 0,039$) motivációk átlagértékei egyaránt szignifikánsan magasabbak az absztinensekhez viszonyítva. Az aktuális alkoholfogyasztók miatti szerhasználat egyaránt jellemzőbb, az absztinensekhez viszonyítva.

3. táblázat: A DMQ-R-SF átlagértékei a fogyasztói státusz szerinti bontásban

Motivációk	Aktuális fogyasztó (n = 230) M (SD)	Absztinens (n = 40) M (SD)	Fogyasztói státusz szerinti különbségek		
			U	z	p
Szociális	6,54 (1,58)	5,30 (1,52)	2678,0	4,021	< 0,001
Fokozásos	4,44 (1,35)	3,82 (1,07)	3276,0	2,690	0,007
Megküzdéses	3,86 (1,23)	3,35 (0,77)	3459,5	2,281	0,022
Konformitás	3,66 (1,07)	3,25 (0,67)	3560,5	2,056	0,039

Az alkoholfogyasztás problémássága szerint elemezve a motivációs struktúrát szintén azt találtuk, hogy a motivációs rangsor nem különbözik a teljes mintában és a fogyasztói státusz szerint mért eredményekhez képest. A motivációs elemek csaknem mindegyike esetében ugyanakkor szignifikánsan magasabb átlagértékeket kaptunk a DMQ-R-SF alkalmazásakor a problémás fogyasztók körében (4. táblázat). A szociális ($p < 0,001$), a fokozásos ($p < 0,001$) és a megküzdéses ($p = 0,001$) motivációk miatti szerhasználat egyaránt jellemzőbb a problémás alkoholfogyasztókra, az alacsony kockázatú ivókhoz viszonyítva. Ezen átlagértékek mentén rendre nagy hatásméretű, szignifikáns mintázódás mutatkozik a problémás és nem problémás ivók között. A konformitás esetében rögzített átlagértékek között viszont nem volt szignifikáns az eltérés ($p = 0,057$). Ezen eredmények szerint a konformitásnak hasonló mértékű jelentősége van a problémás és az alacsony kockázatú használók alkoholfogyasztásában. A problémás ivók azonban számottevően nagyobb jelentőséget tulajdonítanak a társas, a fokozásos és a megküzdéses motivációknak az alkoholfogyasztás során.

4. táblázat: A DMQ-R-SF átlagértékei az alkoholfogyasztás problémássága szerinti bontásban

Motivációk	Problémás fogyasztó (AUDIT 8+) (n = 50) M (SD)	Alacsony kockázatú fogyasztó (n = 220) M (SD)	Fogyasztói státusz szerinti különbségek		
			U	z	p
Szociális	7,44 (1,34)	6,11 (1,59)	2975,0	-5,035	< 0,001
Fokozásos	5,4 (1,52)	4,11 (1,16)	2848,0	-5,291	< 0,001
Megküzdéses	4,44 (1,60)	3,64 (1,02)	3921,5	-3,128	0,001
Konformitás	3,88 (1,17)	3,53 (0,99)	4529,0	-1,904	0,057

A többváltozós logisztikus regresszióanalízis eredményei szerint (5. táblázat) az aktuális alkoholfogyasztás esetében egyedül a szociális motiváció járt szignifikánsan nagyobb szerhasználati esélyhányaddal ($OR = 1,51$; $p = 0,001$). A társas motiváció mintegy 50 százalékkal növelte az elmúlt havi alkoholfogyasztás kockázatát a rendőrhallgatók körében. A nagyivás esetében a szociális motiváció ($OR = 1,52$; $p < 0,001$) mellett a fokozásos motívum ($OR = 1,45$; $p = 0,039$) is szignifikáns rizikó-tényezőnek mutatkozott. A konformitás ($OR = 0,64$; $p = 0,013$) ugyanakkor csökkentette az előző évi nagyivás előfordulásának kockázatát. A problémás alkoholfogyasztók körében a szociális motiváció a legnagyobb kockázatot okozta.

gyasztás esetében szintén azt találjuk, hogy a társas motívum (OR = 1,52; $p = 0,002$) mellett a fokozásos motiváció is (OR = 1,53; $p = 0,006$) szignifikáns, kockázatonnövelő prediktornak mutatkozik.

5. táblázat: A többváltozós logisztikus regresszióanalízis eredményei az aktuális alkoholfogyasztás, az előző évi nagyívás és a problémás alkoholfogyasztás kapcsán

Független változók	Aktuális fogyasztás OR (CI 95%)	Nagyívás OR (CI 95%)	Problémás fogyasztás (AUDIT 8+) OR (CI 95%)
Szociális	1,51 (1,17–1,95)***	1,52 (1,21–1,91)***	1,52 (1,16–1,99)**
Fokozásos	1,00 (0,67–1,50)	1,45 (1,01–2,08)*	1,53 (1,12–2,10)**
Megküzdéses	1,40 (0,86–2,26)	1,36 (0,90–2,05)	1,24 (0,92–1,66)
Konformitás	1,23 (0,71–2,11)	0,64 (0,45–0,91)*	0,93 (0,68–1,27)
χ^2	23,83	39,43	47,32
df	4	4	4
p	$p < 0,001$	$p < 0,001$	$p < 0,001$

* $p < 0,05$; ** $p < 0,01$; *** $p < 0,001$

A logisztikus regresszió eredményeit nemenkénti bontásban (6. táblázat) vizsgálva megállapítható, hogy a férfiak és a nők aktuális alkoholfogyasztását, nagyívását, illetve problémás szerhasználatát a különböző motivációk eltérő jelentőséggel befolyásolják. Az előző havi alkoholfogyasztás tekintetében a társas motivációnak ugyanis csak a férfiak esetében volt szignifikáns kockázatonnövelő hatása (OR = 1,80; $p = 0,001$). A nagyívásban és a problémás alkoholfogyasztásban ugyanakkor a társas motiváció nemcsak a férfiaknál (nagyívás: OR = 1,55; $p = 0,008$; problémás ivás: OR = 1,44; $p = 0,024$), hanem a nőknél is prediktornak bizonyult (nagyívás: OR = 1,63; $p = 0,006$; problémás ivás: OR = 1,81; $p = 0,030$). Különbségként mutatkozott ugyanakkor a két nem eredményei között, hogy a szociális motiváció mellett a nagyívás és a problémás alkoholhasználat kockázatát a férfiaknál a fokozásos motívumok növelték jelentősen (nagyívás: OR = 2,59; $p = 0,003$; problémás ivás: OR = 1,73; $p = 0,004$), míg a nők körében a nagyívás és a problémás alkoholfogyasztás esetében a megküzdéses motiváció prediktor jellege igazolódott (nagyívás: OR = 2,34; $p = 0,011$; problémás ivás: OR = 1,80; $p = 0,019$).

6. táblázat: A többváltozós logisztikus regresszióanalízis eredményei az aktuális alkoholfogyasztás, az előző évi nagyivás és a problémás alkoholfogyasztás kapcsán a nemek szerinti bontásban

Férfiak	Aktuális fogyasztás OR (CI 95%)	Nagyivás OR (CI 95%)	Problémás fogyasztás (AUDIT 8+) OR (CI 95%)
Szociális	1,80 (1,25–2,60)**	1,55 (1,11–2,14)**	1,44 (1,04–1,99)*
Fokozásos	0,80 (0,47–1,35)	2,59 (1,35–4,96)**	1,73 (1,18–2,55)**
Megküzdéses	1,07 (0,59–1,95)	0,84 (0,46–1,56)	0,99 (0,66–1,48)
Konformitás	1,41 (0,64–3,11)	0,45 (0,26–0,79)**	0,97 (0,65–1,45)
χ^2	16,13	16,13	26,24
df	4	4	4
p	p = 0,002	p < 0,001	p < 0,001
Nők	Aktuális fogyasztás OR (CI 95%)	Nagyivás OR (CI 95%)	Problémás fogyasztás (AUDIT 8+) OR (CI 95%)
Szociális	1,20 (0,82–1,77)	1,63 (1,15–2,32)**	1,81 (1,05–3,11)*
Fokozásos	1,40 (0,72–2,68)	0,96 (0,59–1,57)	1,18 (0,65–2,14)
Megküzdéses	2,15 (0,83–5,58)	2,34 (1,21–4,53)*	1,80 (1,09–2,96)*
Konformitás	1,24 (0,57–2,68)	0,82 (0,50–1,34)	0,86 (0,48–1,56)
χ^2	14,08	23,82	24,68
df	4	4	4
p	p = 0,007	p < 0,001	p < 0,001

*p < 0,05; **p < 0,01; ***p < 0,001

Következtetések

Magyarország az ún. nedves (wet) kultúrák tipikus példája, minthogy a magyar társadalomban az absztinensek alacsony aránya és a gyakori alkoholfogyasztási szokások jellemzők. Hazánkban az alkoholfogyasztás életprevalenciaértéke már a serdülők körében is rendre 90 százalék felett (91–94 százalék), az évi prevalencia 80 százalék felett (80,0–87,1 százalék), az elmúlt havi fogyasztás prevalenciája pedig átlagosan 50 százalék körül (48,0–61,2 százalék) alakult az elmúlt 25 évben (Elekes–Arnold 2021). Mindebből szinte okszerűen következik, hogy a rendőrhallgatók körében is magas az éves prevalencia, valamint az aktuális alkoholfogyasztás aránya. Az alkoholfogyasztás gyakoriságát tekintve a rendőrhallgatók körében mért eredmények nem különböznek számottevően az általános népességben mért adatokhoz képest. A felmérést megelőző hónapban a legalább heti rendszerességű alkoholfogyasztás a rendőrhallgatók egyötödét (20,0 százalék) jellemezte. A hazai felnőtt népességben ugyanez a fogyasztási intenzitás a magyarok 24,1 százalékáról volt elmondható (Paksi–Arnold 2021). Az előző évi nagyivás tekintetében ugyanakkor a rendőrhallgatók körében mért prevalenciaértékek (77,0 százalék) jelentősen meghaladják a felnőtt népességben kapott adatokat, amely 19,5 százalék volt a legutóbbi OLAAP kutatásban (Paksi–Arnold 2021). Ennek hátterében feltehetően az egyetemi hallgatókat általában jellemző intenzív szerhasználói magatartás állhat. Egyetemi hallgatók körében végzett korábbi nemzetközi kutatások szerint a nagyivás prevalenciája a rendőrhallgatókéhoz hasonlóan meglehetősen magas volt (Carlson–Johnson–Ja-

cobs 2010, Krieger et al. 2018). Mindazonáltal a hallgatók excesszív alkoholfogyasztó magatartása továbbra is kiemelt figyelmet érdemel, hiszen a rendszeres nagyívás szignifikánsan megnöveli a hiányzások és a sikertelen vizsgák előfordulásának valószínűségét (Presley–Pimentel 2006). Jelen vizsgálat eredményei konzisztensek azokkal a korábbi megállapításokkal, amelyek szerint az egyetemi hallgatókat az alkoholfogyasztás, illetve a problémás szerhasználat nagyobb elterjedtsége jellemzi az általános népességhez viszonyítva (Barnes et al. 2010, O’Malley–Johnston 2002). Fontos azonban kiemelni, hogy miközben a hazai felnőtt (Paksi–Arnold 2021), a fiatal korú (Elekes 2021) és a fiatal felnőtt populációban (Bauer et al. 2017), illetve egyetemi hallgatók körében végzett nemzetközi vizsgálatokban (Clements 1998, Read et al. 2002) egyaránt a nők és a férfiak között az alkoholfogyasztás elterjedtségében, gyakoriságában és mennyiségében szignifikáns eltérések mutatkoztak, addig a rendőrhallgatóknál ilyen különbségeket nem találtunk. McNeill és Wilson (1993) szerint a rendőrnők és férfiak alkoholfogyasztási szokásaiban megmutatózó hasonlóságok voltaképp a rendőri kultúra maszkulinitásának a következménye. A túlnyomórészt férfiak képezte rendőri közösségben ugyanis sajátos kulturális nyomásként nehezedik a nőkre, hogy a férfi kollégáikhoz hasonló szinten igyanak (McNeill–Wilson 1993).

Az alkoholhasználat motivációinak rangsora a hazai egyetemi kutatások (Németh et al. 2012) eredményeivel egyezően alakult a rendőrhallgatók körében is. A szociális motiváció ($M = 6,36$; $SD = 1,63$) mutatkozott legjelentősebb motívumnak, amelyet a fokozásos ($M = 4,35$; $SD = 1,33$), a megküzdéses ($M = 3,79$; $SD = 1,19$) és a konformitás ($M = 3,6$; $SD = 1,03$) motiváció követett. A szakirodalom szerint az alkoholfogyasztás háttérében álló motívumok szerepében jelentős nemi különbségek mutatkoznak. Az egyetemisták körében gyűjtött kutatási eredmények összességében azt jelzik, hogy a férfiakra sokkal inkább jellemző a fokozásos és szociális ivás, mint a nőkre. A megküzdéses motívumok jelentősége esetében ugyanakkor nem mutatkoznak nemi különbségek, viszont később a férfiakra általában jellemzőbb a megküzdéses ivás, mint a nőkre (Kuntsche et al. 2006).

A korábbi vizsgálatokkal ellentétben a rendőrhallgatóknál a motivációs struktúrában nem jelentkeztek szignifikáns nemi különbségek, ami arra utal, hogy a férfiak és a nők hasonló mértékben tulajdonítanak jelentőséget a különböző motívumoknak az alkoholfogyasztás kapcsán. Németh és munkatársai magyar egyetemisták között végzett korábbi felmérésükben azt találták, hogy a nők magasabb átlagértékeket jeleztek valamennyi faktoron, de csak a megküzdéses skálán volt szignifikáns az eltérés (Németh et al. 2012). A rendőrhallgatók esetében ugyanakkor a motívációk csaknem mindegyik dimenziójában a férfiak adtak magasabb átlagértékeket. Egyedül a megküzdéses faktor esetében volt magasabb a női hallgatók értéke, de ez az eltérés sem volt szignifikáns.

A problémás és az alacsony kockázatú ivók összehasonlításakor a motivációs faktorok csaknem mindegyikében a problémás fogyasztóknál szignifikánsan magasabb

átlagértékeket kaptunk, az alacsony kockázatú fogyasztókhoz viszonyítva. A szociális és a fokozásos faktorok mellett a megküzdéses, coping motivációk is jellemzőbbek a problémás alkoholfogyasztó rendőrhallgatókra. Ezek az eredmények összhangban állnak azokkal a korábbi megállapításokkal, amelyek szerint a fiatal felnőttek problémás alkoholfogyasztásnál a társas motivációk mellett az énmegerősítésnek és a megküzdéses motivációnak is kiemelt szerepe van (Lyvers et al. 2010, Németh et al. 2012). A logisztikus regresszióelemzés eredményei nyomán arra következtethetünk, hogy a társas motivációs faktor nemtől függetlenül növeli az aktuális alkoholhasználat, továbbá az excesszív és a problémás ivás kockázatát is. A fiatalokat körülvevő környezet, az abból származó társas hatások jelentőségére korábbi hazai és nemzetközi kutatások egyaránt utalnak (Németh et al. 2012, Wild 2002).

Az eddigi vizsgálatok egybehangzó konklúziója szerint a társas együttlétek élvezetének fokozása jelenti az alkoholfogyasztás legmeghatározóbb motívumát (Kuntsche et al. 2006). A szociális motiváció univerzális jellege a mostani vizsgálatban szintén arra utal, hogy a társas helyzetekben történő alkoholfogyasztásnak a rendőrhallgatók körében is rendkívül fontos szerepe van. A rendőrhallgatók nagyivásában a szociális motivációk jelentősége szintén azzal magyarázható, hogy a fiatalok leginkább bulikon, csoportos összejöveteleken isznak kockázatos módon.

A rendőrhallgatókat vizsgálva ugyanakkor azt is látjuk, hogy a szociális motivációk mellett a fokozásos motívumok is előre jelezték a nagyivást és a problémás alkoholhasználatot. Ez azt jelenti, hogy az aktuális alkoholfogyasztást alapvetően a fogyasztás kontextusa határozza meg, míg a kockázatos alkoholfogyasztás különböző formáit a külső, társas hatások mellett belsőleg vezérelt indokok – az aktuális hangulat felfokozásának vágya – is befolyásolják.

A nemi különbségeket illetően azt látjuk, hogy az aktuális alkoholfogyasztásban a társas motiváció csak a férfiak esetében volt szignifikáns prediktor. Ez arra utal, hogy a férfiak körében a barátokkal, hallgatótársakkal való alkoholfogyasztás sokkal meghatározóbb, mint a nőknél. Hasonló nemi különbségeket magyar középiskolások körében is tapasztaltak korábban (Németh 2012). A kockázatos alkoholfogyasztó magatartások esetében egyértelműen az látszik, hogy mind a férfiak, mind pedig a nők ivását a külső – szociális – motiváció mellett belső motívumok is szignifikánsan befolyásolják. Meghatározó különbség mutatkozott a két nem képviselői között ugyanakkor abban, hogy amíg a férfiaknál a nagyivás és a problémás ivás kockázatát a fokozásos motívumok növelték, addig a nők körében a megküzdéses motiváció prediktor jellege igazolódott ezeknél a fogyasztói mintázatoknál. A rendőrhallgatók körében tehát a nők hajlamosabbak a kockázatos ivásra a negatív érzések elfedése céljából, mint a férfiak. E jelenség azonosítása a mostani kutatásban azért is rendkívül fontos, mert a fiatal felnőttek körében az alkohollal összefüggő különböző problémák (például tanulási nehézségek, kockázatos szexuális viselkedés) előfordulását leginkább a megküzdéses motiváció jelzi előre (Kuntsche et al. 2005, Németh 2012).

Az eredmények összességében arra mutatnak, hogy a képzés rendészeti jellegétől függetlenül a rendőrhallgatók alkoholfogyasztása kapcsán is megfigyelhetők az egyetemistákra általában jellemző fogyasztói mintázatok. Az excesszív ivás, illetve a problémás alkoholfogyasztás prevalenciája a rendőrhallgatók körében rendre magasabb a felnőtt populációban mért prevalenciaértékeknél. Az egészségkárosító magatartások e formájának jövőbeni vizsgálata tehát kiemelt jelentőségű ebben a populációban.

Különösen figyelemreméltó az alkoholfogyasztás egyes prevalenciaértékei, illetve a problémás alkoholhasználat elterjedtsége kapcsán megfigyelhető nemi különbségek hiánya. A rendőrhallgató nők kiemelkedő érintettsége, illetve ennek vizsgálata azért is fontos, mert a nők problémás alkoholhasználatának sokkal súlyosabb biológiai következményei lehetnek a férfiakhoz viszonyítva. A rendőrhallgató nők érintettsége az alkoholfogyasztás kapcsán szoros összefüggésben állhat a rendőrködést általában jellemző maszkulinitással, a rendőri kultúrából származó, a szerhasználatot motiváló elvárásokkal, de a jelenség hátterében állhatnak a rendőri pályát választó nők pszichológiai jellemzői (például élménykeresés) is.

A jövőben mindenképp indokolt a téma további vizsgálata, a szociodemográfiai tényezők mellett akár egyéb pszichológiai változók bevonásával is.

Irodalom

- Ayala, E. E. – Roseman, D. – Winseman, J. S. – Mason, H. R. C. (2017): Prevalence, perceptions, and consequences of substance use in medical students. *Medical Education Online*, 22(1): 1392824. <https://doi.org/10.1080/10872981.2017.1392824>
- Babor, T. F. – Higgins-Biddle, J. C. – Saunders, J. B. – Monteiro, M. G. (2001): *The Alcohol Use Disorders Identification Test. Guidelines for Use in Primary Care. Second Edition*. Geneva: World Health Organization.
- Barbería-Latasa, M. – Gea, A. – Martínez-González, M. A. (2022): Alcohol, Drinking Pattern, and Chronic Disease. *Nutrients*, 14(9): 1954. <https://doi.org/10.3390/nu14091954>
- Barnes, G. M. – Welte, J. W. – Hoffman, J. H. – Tidwell, M.-C. O. (2010): Comparisons of Gambling and Alcohol Use Among College Students and Noncollege Young People in the United States. *Journal of American College Health*, 58(5): 443–452. <https://doi.org/10.1080/07448480903540499>
- Bauer, B. – Pillók, P. – Ruff, T. – Szabó, A. – Szanyi, F. E. – Székely, L. (2017): *Magyar Ifjúság Kutatás 2016 első eredményei*. Budapest: Új Nemzedék Központ.
- Bonomo, Y. – Norman, A. – Biondo, S. – Bruno, R. – Daghli, M. – Dawe, S. – Egerton-Warburton, D. – Karro, J. – Kim, C. – Lenton, S. – Lubman, D. I. – Pastor, A. – Rundle, J. – Ryan, J. – Gordon, P. – Sharry, P. – Nutt, D. – Castle, D. (2019): The Australian drug harms ranking study. *Journal of Psychopharmacology*, 33(7): 759–768. <https://doi.org/10.1177/0269881119841569>

- Borbély, Zs. (2019): Egészségmagatartás és mentális egészség – nemi különbségek a munkahelyi stressz megélésében. *Belügyi Szemle*, 67(7-8): 37–50.
<https://doi.org/10.38146/BSZ.2019.7-8.3>
- Carlson, S. R. – Johnson, S. C. – Jacobs, P. C. (2010): Disinhibited characteristics and binge drinking among university student drinkers. *Addictive Behaviors*, 35(3), 242–251. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2009.10.020>
- Christián, L. – Erdős, Á. – Magasvári, A. (2021): Képzési innováció a magyar rendészeti felsőoktatásban. In Czene-Polgár, V. – Csaba, Z. – Szabó, A. – Zsámbokiné, F. Á. (szerk.): „Tradíció, tudomány, minőség”. 30 éves a Vám- és Pénzügyőri Tanszék. Budapest: Magyar Rendészettudományi Társaság Vám- és Pénzügyőri Tagozata, 62–77.
- Clements, R. (1998): A Critical Evaluation of Several Alcohol Screening Instruments Using the CIDI-SAM as a Criterion Measure. *Alcoholism: Clinical and Experimental Research*, 22(5): 985–993. <https://doi.org/10.1111/j.1530-0277.1998.tb03693.x>
- Cranford, J. A. – Eisenberg, D. – Serras, A. M. (2009): Substance use behaviors, mental health problems, and use of mental health services in a probability sample of college students. *Addictive Behaviors*, 34(2): 134–145.
<https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2008.09.004>
- Elekes, Zs. (2021): Az alkoholfogyasztás elterjedtsége. In Elekes, Zs. – Arnold, P. – Bencsik, N. (szerk.): *Iskolások egészségkárosító magatartása 25 év távlatában. A 2019. évi ESPAD kutatás magyarországi eredményei*. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem – MTA-BCE Társadalomepidemiológiai Kutatócsoport, 21–27.
- Elekes, Zs. – Arnold, P. (2021): Trendek. In Elekes, Zs. – Arnold, P. – Bencsik N. (szerk.): *Iskolások egészségkárosító magatartása 25 év távlatában. A 2019. évi ESPAD kutatás magyarországi eredményei*. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem – MTA-BCE Társadalomepidemiológiai Kutatócsoport, 168–194.
- Elekes, Zs. – Domonkos, T. (2020): Az ESPAD-kutatás módszertana. In Elekes Zs. – Arnold P. – Bencsik N. (szerk.): *Iskolások egészségkárosító magatartása 25 év távlatában. A 2019. évi ESPAD kutatás magyarországi eredményei*. Budapest: Budapesti Corvinus Egyetem – MTA-BCE Társadalomepidemiológiai Kutatócsoport, 7–17.
- EMCDDA (2002): *Handbook for surveys on drug use among the general population (EMCDDA project CT.99.EP.08 B)*. Lisbon: European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction.
- Erdős, Á. (2022): Kockázatos alkoholfogyasztás a rendészeti hallgatók körében. *Belügyi Szemle*, 70(6): 1257–1272. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2022.6.7>
- Gerevich, J. – Bácskai, E. – Rózsa, S. (2012): Alkoholhasználat Zavarainak Szűrőtesztje. In Gerevich, J. – Bácskai, E. (szerk.): *Korszerű addiktológiai mérőmódszerek*. Budapest: Semmelweis Kiadó, 66–77.
- Grant, B. F. – Goldstein, R. B. – Saha, T. D. – Chou, S. P. – Jung, J. – Zhang, H. – Pickering, R. P. – Ruan, W. J. – Smith, S. M. – Huang, B. – Hasin, D. S. (2015): Epidemiology of DSM-5 Alcohol Use Disorder. *JAMA Psychiatry*, 72(8): 757. <https://doi.org/10.1001/jamapsychiatry.2015.0584>

- Hennessy, E. A. – Tanner-Smith, E. E. – Mavridis, D. – Grant, S. P. (2019): Comparative Effectiveness of Brief Alcohol Interventions for College Students: Results from a Network Meta-Analysis. *Prevention Science*, 20(5): 715–740.
<https://doi.org/10.1007/s11121-018-0960-z>
- Herzog, T. A. – Pokhrel, P. (2020): Introduction to the Special Issue: International Research on Areca Nut and Betel Quid Use. *Substance Use & Misuse*, 55(9): 1383–1384. <https://doi.org/10.1080/10826084.2020.1767345>
- Horváth, Zs. – Demetrovics, Zs. – Paksi, B. (2021): A különböző addiktológiai problémák kapcsolódása. In Paksi, B. – Demetrovics, Zs. (szerk.): *Addiktológiai problémák Magyarországon: Helyzetkép a lakossági kutatások tükrében. II. kötet: Viselkedési addikciók*. Budapest: ELTE PPK – L'Harmattan Kiadó, 127–157.
- Irizar, P. – Puddephatt, J.-A. – Gage, S. H. – Fallon, V. – Goodwin, L. (2021): The prevalence of hazardous and harmful alcohol use across trauma-exposed occupations: A meta-analysis and meta-regression. *Drug and Alcohol Dependence*, 226: 108858. <https://doi.org/10.1016/j.drugalcdep.2021.108858>
- Johnston, L. D. – O'Malley, P. M. – Bachman, J. G. – Schulenberg, J. E. – Miech, R. A. (2015): *Monitoring the future national survey results on drug use, 1975–2014: volume 2, college students and adults ages 19–55*. MI: Ann Arbor: Institute for Social Research, The University of Michigan.
- Keller, M. (1979): A historical overview of alcohol and alcoholism. *Cancer Research*, 39(7 Pt.2): 2822–2829.
- Kirschman, E. (2006): *I love a cop: What police families need to know. Second edition*. New York: Guilford.
- Kivlichan, A. E. – Lowe, D. J. E. – George, T. P. (2022): Substance misuse in college students. *Psychiatric Times*, 39(5): 19–21.
- Krieger, H. – Young, C. M. – Anthenien, A. M. – Neighbors, C. (2018): The Epidemiology of Binge Drinking Among College-Age Individuals in the United States. *Alcohol Research*, 39(1): 23–30.
- Kuntsche, E. – Knibbe, R. – Gmel, G. – Engels, R. (2005): Why do young people drink? A review of drinking motives. *Clinical Psychology Review*, 25(7): 841–861. <https://doi.org/10.1016/j.cpr.2005.06.002>
- Kuntsche, E. – Knibbe, R. – Gmel, G. – Engels, R. (2006): Who drinks and why? A review of socio-demographic, personality, and contextual issues behind the drinking motives in young people. *Addictive Behaviors*, 31(10), 1844–1857. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2005.12.028>
- Kuntsche, E. – Kuntsche, S. (2009): Development and Validation of the Drinking Motive Questionnaire Revised Short Form (DMQ–R SF). *Journal of Clinical Child & Adolescent Psychology*, 38(6): 899–908.
<https://doi.org/10.1080/15374410903258967>

- Lyvers, M. – Hasking, P. – Hani, R. – Rhodes, M. – Trew, E. (2010): Drinking motives, drinking restraint and drinking behaviour among young adults. *Addictive Behaviors*, 35(2): 116–122. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2009.09.011>
- McNeill, M. – Wilson, C. (1993): *Alcohol and the police workplace. Report Series no. 119*. Adelaide: National Police Research Unit.
- Miller, J. W. – Naimi, T. S. – Brewer, R. D. – Jones, S. E. (2007): Binge Drinking and Associated Health Risk Behaviors Among High School Students. *Pediatrics*, 119(1): 76–85. <https://doi.org/10.1542/peds.2006-1517>
- Murray, C. J. L. – Aravkin, A. Y. – Zheng, P. – Abbafati, C. – Abbas, K. M. – Abbasi-Kangevari, M. – Abdollahpour, I. (2020): Global burden of 87 risk factors in 204 countries and territories, 1990–2019: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2019. *The Lancet*, 396(10258): 1223–1249. [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(20\)30752-2](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(20)30752-2)
- Nehlin, C. – Öster, C. (2019): Measuring drinking motives in undergraduates: an exploration of the Drinking Motives Questionnaire-Revised in Swedish students. *Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy*, 14(1): 49. <https://doi.org/10.1186/s13011-019-0239-9>
- Németh, Zs. (2012): *Az alkohol motivációs összetevőinek szerepe a fiatalok szerhasználatban különböző színtereken és kultúrákban*. Doktori értekezés, Szeged.
- Németh, Zs. – Urbán, R. – Farkas, J. – Kuntsche, E. – Demetrovics, Zs. (2012): Az alkoholfogyasztás motivációi módosított kérdőív hosszú és rövid változatának hazai alkalmazása. *Magyar Pszichológiai Szemle*, 67(4): 673–694. <https://doi.org/10.1556/MPSzle.67.2012.4.3>
- Nutt, D. J. – King, L. A. – Phillips, L. D. (2010): Drug harms in the UK: a multicriteria decision analysis. *The Lancet*, 376(9752): 1558–1565. [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(10\)61462-6](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(10)61462-6)
- O'Malley, P. M. – Johnston, L. D. (2002): Epidemiology of alcohol and other drug use among American college students. *Journal of Studies on Alcohol, Supplement*, (s14): 23–39. <https://doi.org/10.15288/jsas.2002.s14.23>
- Paksi, B. – Arnold, P. (2021): Alkoholfogyasztás. In Paksi, B. – Demetrovics, Zs. (szerk.): *Addiktológiai problémák Magyarországon: Helyzetkép a lakossági kutatások tükrében. I. kötet: Szerhasználó magatartások*. Budapest: ELTE PPK – L'Harmattan Kiadó, Budapest, 106–143.
- Paksi, B. – Pillók, P. – Magi, A. – Demetrovics, Zs. – Felvinczi, K. (2021): Az Országos Lakossági Adatfelvétel az Addiktológiai Problémákról 2019 (OLAAP) reprezentatív lakossági felmérés módszertana. *Neuropsychopharmacologica Hungarica*, 23(1): 184–207.
- Patel, P. V. – Flamm, S. L. (2022): Screening, Diagnosis, and Treatment of Alcohol-Related Liver Disease and Alcohol-Associated Hepatitis. *Gastroenterology & Hepatology (NY)*, 18(7): 409–417.

- Patrick, M. E. – Terry-McElrath, Y. M. – Evans-Polce, R. J. – Schulenberg, J. E. (2020): Negative Alcohol-Related Consequences Experienced by Young Adults in the Past 12 Months: Differences by College Attendance, Living Situation, Binge Drinking, and Sex. *Addictive Behaviors*, 105: 106320. <https://doi.org/10.1016/j.addbeh.2020.106320>
- Paulino, Y. C. – Wilkens, L. R. – Sotto, P. P. – Franke, A. A. – Kawamoto, C. T. – Chennaux, J. S. N. – Mendez, A. J. – Tenorio, L. F. – Badowski, G. – Pokhrel, P. – Herzog, T. A. (2020): Rationale and design of a randomized, controlled, superiority trial on areca nut/betel quid cessation: The Betel Nut Intervention Trial (BENIT). *Contemporary Clinical Trials Communications*, 17: 100544. <https://doi.org/10.1016/j.conctc.2020.100544>
- Pikó, B. (2012): *Fiatalok lelki egészsége és problémaviselkedése a rizikó- és protektív elmélet, a pozitív pszichológia és a társadalomlélektan tükrében*. Akadémiai doktori értekezés Szeged.
- Poznyak, V. – Rekke, D. (eds.) (2018): *Global status report on alcohol and health 2018*. Geneva: World Health Organization.
- Presley, C. A. – Pimentel, E. R. (2006): The introduction of the heavy and frequent drinker: a proposed classification to increase accuracy of alcohol assessments in postsecondary educational settings. *Journal of Studies on Alcohol*, 67(2): 324–331. <https://doi.org/10.15288/jsa.2006.67.324>
- Read, J. P. – Wood, M. D. – Davidoff, O. J. – McLacken, J. – Campbell, J. F. (2002): Making the transition from high school to college: The role of alcohol-related social influence factors in students' drinking. *Substance Abuse*, 23(1): 53–65. <https://doi.org/10.1080/08897070209511474>
- Reinert, D. F. – Allen, J. P. (2002): The alcohol use disorders identification test (AUDIT): A review of recent research. *Alcoholism, Clinical, Experimental Research*, 26(2): 272–279.
- Ritter, I. (2004): *Rendőrök és szenvedélyszerek*. Kutatási beszámoló. Budapest: Országos Kriminológiai Intézet – Egészséges Ifúságért Alapítvány.
- Robert Lourdes, T. G. – Abd Hamid, H. A. – Riyadzi, M. R. – Hasani, W. S. R. – Mutalip, M. H. A. – Jabbar, N. A. – Rifin, H. M. – Saminathan, T. A. – Ismail, H. – Yusoff, M. F. M. (2022): Findings from a Nationwide Study on Alcohol Consumption Patterns in an Upper Middle-Income Country. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(14): 8851. <https://doi.org/10.3390/ijerph19148851>
- Room, R. – Ferris, J. – Laslett, A.-M. – Livingston, M. – Mugavin, J. – Wilkinson, C. (2010): The Drinker's Effect on the Social Environment: A Conceptual Framework for Studying Alcohol's Harm to Others. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 7(4): 1855–1871. <https://doi.org/10.3390/ijerph7041855>
- Roth, G. A. – Abate, D. – Abate, K. H. – Abay, S. M. – Abbafati, C. – Abbasi, N. – Abdelalim, A. (2018): Global, regional, and national age-sex-specific mortality for 282 causes of death in 195 countries and territories, 1980–2017: a systematic

- analysis for the Global Burden of Disease Study 2017. *The Lancet*, 392(10159): 1736–1788. [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(18\)32203-7](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(18)32203-7)
- Schulenberg, J. E. – Johnston, L. D. – O’Malley, P. M. – Bachman, J. G. – Miech, R. A. – Patrick, M. E. (2017): *Monitoring the future national survey results on drug use, 1975–2016: Volume 2, college students and adults ages 19–55*. MI: Ann Arbor: Institute for Social Research, The University of Michigan.
- Syed, S. – Ashwick, R. – Schlosser, M. – Jones, R. – Rowe, S. – Billings, J. (2020): Global prevalence and risk factors for mental health problems in police personnel: a systematic review and meta-analysis. *Occupational and Environmental Medicine*, 77(11): 737–747. <https://doi.org/10.1136/oemed-2020-106498>
- Violanti, J. (1999): Alcohol abuse in policing: Prevention strategies. *FBI Law Enforcement Bulletin*, 68(1): 16–18.
- Welsh, J. W. – Shentu, Y. – Sarvey, D. B. (2019): Substance Use Among College Students. *Focus*, 17(2): 117–127. <https://doi.org/10.1176/appi.focus.20180037>
- WHO (2000): *International Guide for Monitoring Alcohol Consumption and Related Harm*. Department of mental Health and Substance Dependence Noncommunicable Disease and mental Health Cluster. Geneva: World Health Organization.
- Wild, T. C. (2002): Personal drinking and sociocultural drinking norms: a representative population study. *Journal of Studies on Alcohol*, 63(4): 469–475. <https://doi.org/10.15288/jsa.2002.63.469>